

Η επανάληψη της Ιστορίας ως εσχάτης τραγωδίας

Του **ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΜΕΡΤΖΟΥ***

Στις 29 Αυγούστου 1949 έληξαν οι στρατιωτικές -μόνον- επιχειρήσεις του Εμφυλίου πνιγμένες στο αίμα των Ελλήνων. Προκαλεί, λοιπόν, βαθιά λύπη και ανησυχία το γεγονός ότι σήμερα, έπειτα από 64 χρόνια, βουλευτές και κόμματα τον χρησιμοποιούν και δεν φοβούνται μήπως τον αναστήσουν. Αρκεί να νικήσουν και, φυσικά, να στείλουν τους πολιτικούς αντιπάλους τους «στα γουναράδικα», «στην κρεμάλα», «στον Γράμμο μέσα στην άμμο» κ.λπ. Ου γαρ οίδασι τι ποιούσι! Δεν τον έζησαν και δεν τον έμαθαν ποτέ. Απλώς καθεμιά πλευρά, ντιπ ανίδεη, τον προσαρμόζει στην ιδεοληψία της. Ωστόσο, όσοι τον βιώσαμε κατάσαρκα και μετά τον μελετήσαμε ψυχρά, νιώθουμε πως την Ελλάδα του Εμφυλίου περιγράφει ο Απόστολος Ιωάννης στην Αποκάλυψή του (16, 1.13-14.16): «Εκκέετε τας επτά φιάλας του θυμού του Θεού. Και πνεύματα τρία ακάθαρτα εκπορεύεται επί τους Βασιλείς της Οικουμένης όλης συναγαγείν αυτούς εις τον πόλεμον. Και συνήγαγεν αυτούς εις τον τόπον τον καλούμενον Εβραϊστί Αρμαγεδδών.»

Πράγματι η Ελλάδα κατέστη Αρμαγεδδών. Ο καθηγητής Αρβωλντ Τούνμπη, κορυφαίος Βρε-

τανός ιστορικός, έγραψε: «Ο ελληνικός Εμφύλιος υπήρξε ο μοναδικός θερμός πόλεμος του Ψυχρού Πολέμου στην Ευρώπη όπου αναμετρήθηκαν η Δύση και η Ανατολή με Έλληνες αντιπροσώπους τους».

Ο καθηγητής Αγγελος Αγγελόπουλος, υπουργός στην εαμική «κυβέρνηση του βουνού» ΠΕΕΑ, σε μελέτη του το 1958 υπολόγισε ότι στον Εμφύλιο σκοτώθηκαν 150.000 Έλληνες, ανατινάχθηκαν 658 γέφυρες, αφανίσθηκαν τα χωριά και οι πηγές της παραγωγής. Το σύνολο των υλικών καταστροφών ανερχόταν στο ιλιγγιώδες ποσό των 4 τρισεκατομμυρίων δραχμών όταν το δολάριο ήταν μόλις 30 δραχμές.

Προηγουμένως στην Κατοχή οι Γερμανοί, Ιταλοί και Βούλγαροι κατακτητές λεηλάτησαν και πυρπόλησαν την Ελλάδα, ανατίναξαν όλες τις υποδομές της και δεκάτισαν τον πληθυσμό της. Οι Έλληνες ολοκλήρωσαν την καταστροφή.

Ο Εμφύλιος υπήρξε η μεγαλύτερη εθνική τραγωδία του νεότερου ελληνισμού μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Θυσίασε δεκάδες χιλιάδες ενόπλους και αμάχους. Εξοστράκισε περίπου εξήντα χιλιάδες πτυχιμένους, ανάμεσά τους χιλιάδες αμάχους της

1948. Άνδρες του Δημοκρατικού Στρατού περιεργάζονται λάφυρα (φωτ. Αρχείο ΑΣΚΙ).

γραμμής του πυρός και τουλάχιστον είκοσι χιλιάδες μικρά παιδιά. Διέλυσσε τον κοινωνικό ιστό και το παραγωγικό δυναμικό. Ανέτρεψε τη χωροταξική ισορροπία και την ανθρωπογεωγραφία της Ελλάδος. Διέστρεψε τη μακροσκοπική πορεία της Ελλάδος σε όλους τους στρατηγικούς τομείς: δημογραφία, κοινωνία, οικονομία,

χωροταξία, πολεοδομία και παιδεία. Δέσμευσε τον λαό στον δικασμό και υπονόμωσε τον δημόσιο βίο τα επόμενα σαράντα χρόνια. Δηλητηρίασε την ελληνική ζωή. Συνέπειές του επίσης είναι η ερήμωση της πυρπολημένης υπαίθρου, η πανικόβλητη συρροή εκατοντάδων χιλιάδων εσωτερικών προσφύγων στις πόλεις και

η καταστροφική ανοικοδόμηση πολυκατοικιών για να στεγασθούν οι μυριάδες «ανταρτόπληκτοι» και, μαζί τους, οι ακόμη ανέστιοι πρόσφυγες της Μικρασιατικής Καταστροφής. Δεν πρόεκυψε τυχαία ο τωρινός κυλός.

Εξαιτίας του Εμφυλίου η Ελλάδα απώλεσε, στον στρατηγικό της χρόνο, τα δικαιώματα του Νικητού του Πολέμου, τον πακτωλό του Σχεδίου Μάρσαλ, την ανασυγκρότησή της, την οργανική ανάπτυξή της και την κοινωνική αλληλεγγύη της. Έχασε στην προσφυγιά σπουδαίους Έλληνες.

Η κληρονομιά του είναι πολύ βαριά, αλλά δεν μας διδάξε ακόμη τίποτε. Στον δημόσιο λόγο, ακόμη και στη Βουλή, συνάζεται το προσάναμμα της Φωτιάς: «δωσίλογοι», «Τσολάκογλου», «γερμανόδουλοι»!.. Προβάλλει έτσι θανάσιμος ο εθνικός κίνδυνος -και κάπου ο πειρασμός- να επαναληφθεί η Ιστορία. Αλλά τότε δεν θα είναι φάρσα. Θα είναι η εσχάτη τραγωδία. Η Ιστορία, όμως, δείχνει ότι στις δύο πλευρές του Εμφυλίου έπεσε ο ανθός του Γένους. Του οφείλουμε όλοι ένα αγιοκέρρι.

* Ο κ. Νικόλαος Ι. Μέρτζος είναι πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, δημοσιογράφος και συγγραφέας.